

Fotiť či nefotiť? To je otázka

Dominika Malejčiková

Psychologický ústav FFMU, Brno

info@psychologon.cz

Abstrakt

Týmto článkom sa snažím poukázať na to, že fotografovanie nám nemusí pomôcť v zapamätávaní si chceného tak, ako si to mnohí myslíme. Právne naopak, môže nám v mozgu narobiť aj poriadny chaos a zviest' nás od skutočných spomienok k tým, ktoré sú už vďaka fotografiám modifikované alebo dokonca spôsobiť, že si budeme pamätať menej.

KLúčové slová: fotografia, pamäť, falošné spomienky

Abstract

In this article I am trying to show the fact that taking photographs does not always have to help us with remembering events as most of us think. Otherwise, it can bring chaos to our brain and mislead us from our real memories to the ones modified by photographs or even be the cause of less memories.

Keywords: photograph, memory, false memories

Toto si nemusím pamätať, veď to je už na fotke. Nemusím na to mrhať drahocenné kapacity keď je to zvečnené a dohľadateľné. Aj takto nejako si v zjednodušenej forme predstavujem postoj môjho mozgu keby písal ľahkú literatúru na tému pamätám si podľa toho ako fotíš.

Síce milujem umenie dobre zachycujúcej fotografie ale tak ako aj mnohí iní si uvedomujem zradnosť tohto nástroja, ktorý nám je v modernej dobe široko prístupný. Každý so záujmom si môže veselo fotiť všetko, všade, každému to internetovým zdieľaním ukázať a j nadobudnúť falošný pocit skoro profesionála.

Tiež som podľahla tejto mánii, no má aj vedľajšie účinky. Niekedy, keď si spomínam na nejakú udalosť prichytím sa pri tom, že mi hlavou behajú obrázky v podobe reálne odfotených fotiek namiesto spontánnych asociácií nesúvisiacich s vyfoteným. Často musím vynaložiť veľké úsilie na to, aby som si spomenula na niečo, čo nie je výplodom mojej fantázie a pritom nie vytvorené na základe fotky, ktorú som videla. O to viac ma oslovil výskum, ktorý práve tieto efekty skúma a tak pridáva ďalšiu z chýb či fenoménov našej nedokonalkej pamäte.

Viac o vplyve fotografovania na naše spomienky sa snažil zistiť nedávny výskum Lindy Henkel na študentoch, ktorí sa mali usilovať čo najlepšie si zapamätať 30 múzejných objektov, pričom 15 z nich si mali vyfotografovať a druhú polovicu len pozorovali. Pri každom objekte strávili 30 sekúnd (u fotografovaných bolo na odfotenie využitých posledných 10 sekúnd). Nasledujúci deň mali za úlohu z prezentovaných objektov, medzi ktorými boli zamiešané aj také, ktoré sa v múzeu nevyskytovali, identifikovať, či daný objekt pozorovali alebo fotografovali alebo patrí medzi nové, dosiaľ nevidené. Tiež mali odpovedať na otázku ohľadom istého špecifického detailu týkajúceho sa každého z objektov.

Rozdiel, medzi správnosťou odpovedí ohľadom len pozorovaných objektov v porovnaní s tými aj vyfotenými sa ukázal ako signifikantne významný pričom lepšie následné vybavenie sa prejavilo pri pozorovaní bez fotografovania.(Henkel, 2013)

Ďalší výskum poukazujúci na vplyv fotografií na vznik nepresností v našej pamäti zistil, že fotky môžu prispieť k tomu, že tvrdíme, že sme niečo spravili aj keď tomu tak nebolo. Preukazoval to prostredníctvom zadania jednoduchej úlohy participantom a následným predložením fotografií z už ukončených akcií. Ukázalo sa, že po predložení tejto fotografie ľudia častejšie tvrdili že daný úkon vykonali, aj keď tomu tak v skutočnosti nebolo. Tento výskum sa však nezameriaval len na stránku pamäťovú, ale aj to nakoľko si participanti boli istí svojimi výpoveďami a aj v tomto aspekte istoty viedli tvrdenia bez pravdivého podkladu (Henkel, 2011).

Obe štúdie poukazujú na to, že fotografie prispievajú k chybám v našej pamäti, či už sú to falošné spomienky alebo horšia schopnosť presnosti vybavenia si spomienky pri spolupôsobení fotografovania. Preto si myslím že je na mieste zamyslieť sa nad známym tvrdením o tom, že chceme mať predsa spomienky na dôležité udalosti nášho života a preto

takto bezbreho všetko fotografujeme. Možno to totiž vôbec nevytvára želaný efekt no práve naopak a vystavovanie sa fotografiám má na našu pamäť negatívny účinok.

Zdroje:

Henkel, L. (2011), *Photograph-Induced Memory Errors: When Photographs Make People Claim They*. Applied Cognitive Psychology, 2011 25: 78–86

Henkel, L. (2013), *Point-and-Shoot Memories: The Influence of Taking Photos on Memory for a Museum Tour*. Psychological Science 2014 25: 396

Zdroje obrázkov:

<http://chauvetdjb.com/2013/12/31/six-part-series-photography-how-to-master-it-and-use-it-to-expand-your-business-2/>

<http://blog.proudphotography.com/2013/03/11/qualities-professional-photographers/>

<http://www.theguardian.com/technology/2011/dec/04/digital-photography-latest-camera-technology>